

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 56/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Miroslavom Golianom, Budatínska 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 38 P 28/2020 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 20 CoPNo 15/2022 vo veci nariadenia neodkladného opatrenia takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v napadnutom konaní označenými v záhlaví tohto uznesenia vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia z 29. augusta 2022. Sťažovateľ navrhuje uloženie príkazu okresnému súdu a krajskému súdu v napadnutých konaniach konať bez zbytočných prietáhov a súčasne požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 38 P 28/2020 sa vedie konanie vo veci starostlivosti o maloletého o návrhu sťažovateľa na zrušenie výživného na maloletú [REDAKOVANÉ] v sume 50 eur mesačne. O návrhu okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 38 P 28/2020 zo 7. decembra 2021 (ďalej len „rozsudok zo 7. decembra 2021“) tak, že ho zamietol a žiadnemu z účastníkov konania nárok na náhradu trov konania nepriznal. Proti rozsudku okresného súdu zo 7. decembra 2021 podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom koná krajský súd.

3. Dňa 29. augusta 2022 doručil sťažovateľ okresnému súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým požadoval uloženie povinnosti matke maloletej, aby počas trvania striedavej osobnej starostlivosti o maloletú a platenia výživného sťažovateľom každý rok počas letných prázdnin a v čase jej súdom určenej starostlivosti o maloletú minimálne na desať pracovných dní absolvovala s maloletou pobyt pri mori.

4. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol krajskému súdu predložený 20. decembra 2022 v súlade s § 362 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), podľa ktorého o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol podaný v priebehu odvolacieho konania, je príslušný rozhodnúť odvolací súd. Dňa 20. januára 2023 bol daný pokyn na zaslanie výzvy sťažovateľovi, či na podanom návrhu aj naďalej trvá.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že v konaní o zníženie výživného, ktoré platí na maloletú, má byť podľa tvrdenia matky maloletej výživné hradené sťažovateľom využívané na pobyt pri mori, ktorý matka s maloletou každoročne absolvujú. Sťažovateľ preto usúdil, že ak rozhodnutie súdu vo veci zníženia výživného bolo založené na tvrdení matky o tom, že sťažovateľom platené výživné sa použije na pobyt maloletej pri mori, potom by mala matka s maloletou k moru vycestovať aspoň raz v roku a aspoň na týždenný pobyt.

6. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že jeho právnomu zástupcovi bolo zo strany okresného súdu oznámené, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol pridelený ku konaniu, ktoré je vedené pod sp. zn. 38 P 28/2020 vo veci návrhu na zrušenie výživného, pričom vec sa nachádza z dôvodu podaného odvolania na krajskom súde.

7. Sťažovateľ tvrdí, že okresný súd nemal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia priradiť ku konaniu okresného súdu vedenému vo veci zrušenia výživného, keďže s ním nesúvisí, ale rozhodnúť o ňom v samostatnom konaní. Nečinnosťou okresného súdu, ale aj delegovaním veci krajskému súdu došlo zo strany okresného súdu k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Rovnako krajský súd z dôvodu, že návrh nevrátil okresnému súdu a vo veci návrhu ani nerozhodol, porušil základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

8. Keďže vo veci konajúce súdy nerozhodli o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom od jeho podania ubehli 4 mesiace, hoci tak mali urobiť v lehote 30 dní od doručenia návrhu [§ 328 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], došlo k porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

9. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia sťažovateľ odôvodňuje porušením povinnosti okresného súdu, ku ktorému došlo postúpením návrhu krajskému súdu, keďže o návrhu mal rozhodnúť sám.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Predmetom ústavného prieskumu je v súlade s § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 alebo § 131a neustanovujú inak, postup okresného súdu a krajského súdu konajúcich vo veci návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia tak, ako je špecifikovaný v bode 3 tohto uznesenia.

12. V kontexte namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov ústavný súd zdôrazňuje, že účelom predmetného základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby súd alebo štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietrahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva k zodpovedajúcemu právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

14. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietrahoch (napr. II. ÚS 93/03, III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015).

15. Konanie vo veci starostlivosti o maloletých si vo všeobecnosti zo strany všeobecných súdov vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a zároveň aj urýchlenosť pri rozhodovaní (m. m. IV. ÚS 595/2018). Aj v tomto type konania však nemožno odhliadnuť od povinnosti prihliadať na špecifické okolnosti každej prejednávanej veci, a to aj z pohľadu predmetu konania

a jeho významu pre sťažovateľa. Predmetom napadnutého konania, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva, je rozhodovanie o neodkladnom opatrení, ktoré sa týka výlučne uloženia príkazu matke maloletej absolvovať s maloletou pobyt pri mori. Predmet napadnutého konania, aj keď nie nezanedbateľného významu pre sťažovateľa z pohľadu jeho záujmu ako otca maloletej na zabezpečení starostlivosti o jej zdravý psychický a fyzický vývin a nepochybne aj o zdravú citovú väzbu s matkou, nemožno z pohľadu požiadavky na urýchlené rozhodnutie stotožňovať napríklad s predmetom konania vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, ktorým je rozhodovanie o úprave práv a povinností k maloletému, t. j. rozhodovanie o zásadných otázkach starostlivosti o maloletého, ako napríklad úprava osobnej starostlivosti či vyživovacia povinnosť. Na uvedenú skutočnosť oslabujúcu význam rozhodovania (rozhodovanie o menej zásadných otázkach) v konkrétnej veci prihliadol ústavný súd pri rozhodovaní vo veci.

16. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k predĺženiu napadnutého konania.

17. Pokiaľ ide o postup vo veci návrhu konajúcich súdov ústavný súd konštatuje, že ich postup bol v napadnutom konaní plynulý. Z časti I toho uznesenia možno síce identifikovať kratšie obdobie nečinnosti okresného súdu predstavujúce takmer 4 mesiace, a to od podania návrhu (august 2022) do postúpenia veci krajskému súdu na rozhodnutie, uvedenú nečinnosť však samu osebe nemožno hodnotiť ako zbytočný prieťah. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017).

18. Sťažovateľ v konkrétnostiach namieta aj nesprávny postup okresného súdu spočívajúci v postúpení veci krajskému súdu, pričom tvrdí, že vo veci návrhu mal rozhodnúť samotný okresný súd. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Predmetom ústavného prieskumu vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemôže byť rozhodovanie o „správnosti“ či ústavnosti postupu všeobecného súdu (ktorý postúpil vec na rozhodnutie krajskému súdu), ako to vyžaduje sťažovateľ, ale len rozhodovanie o efektívnosti tohto postupu s ohľadom na čo najrýchlejšie odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa. Za neefektívny by z tohto pohľadu bolo možné vyhodnotiť taký postup, ktorý nemá *prima facie* oporu v zákone, v konkrétnych okolnostiach veci však o takýto prípad nejde, keďže v súlade s už citovaným § 362 CMP je o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol podaný v priebehu odvolacieho konania, príslušný rozhodnúť odvolací súd, t. j. krajský súd. Z pohľadu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je preto námietka sťažovateľa o nesprávnosti postupu okresného súdu irelevantná.

19. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby prípadnú „nesprávnosť“ dosahujúcu úroveň neústavnosti namietal v samostatnej ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia zodpovedajúceho základného práva po prípadnom rozhodnutí vo veci návrhu, samozrejme, po vyčerpaní právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu základných práv a slobôd priznáva.

20. Napokon ani postup krajského súdu, ktorý v súčasnosti rozhoduje vo veci, nemožno posúdiť ako taký, ktorým by dochádzalo k zbytočným priet'ahom. Z časti I tohto uznesenia síce vyplýva, že krajský súd vo veci návrhu nerozhodol v zákonom stanovenej lehote jedného mesiaca, no uvedené nemá automaticky za následok zbytočný priet'ah tak, ako to namieta samotný s'ťažovateľ.

21. Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie tohto ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle citovaného článku ústavy nemožno preto bez ďalšieho vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách (I. ÚS 86/02, IV. ÚS 440/2012, I. ÚS 235/2017).

22. Pokiaľ ide o rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, zákonná lehota na rozhodnutie je 30 dní (§ 328 ods. 2 CSP). Z hľadiska významu ide o poriadkovú, resp. inštruktívnu procesnú lehotu (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1116.).

23. V súvislosti s rozhodovaním vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (predtým návrh na nariadenie predbežného opatrenia podľa § 75 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku) ústavný súd už judikoval, že porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nemožno vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách. Samotné nedodržanie zákonom stanovenej lehoty pri rozhodovaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia (neodkladného opatrenia) nepovažuje ústavný súd za také porušenie zákona, ktorého dôsledkom by bolo porušenie označených práv s'ťažovateľa (m. m. III. ÚS 488/2015).

24. Z právnej úpravy lehôt, v ktorých má byť rozhodnuté o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, teda vyplýva, že tieto lehoty majú (iba) poriadkový, inštruktívny charakter. Ide teda o lehoty, v rámci ktorých má byť príslušné rozhodnutie vydané, pokiaľ je to možné. Nedodržanie týchto lehôt nie je sankcionované a nepredstavuje procesnú vadu konania (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 286/2013 z 3. októbra 2013).

25. S ohľadom na už uvedené preto samotné nedodržanie procesných lehôt ustanovených na rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia samo osebe nespôsobuje vznik zbytočných priet'ahov.

26. Doterajší priebeh konania determinovaný skutočnosťou existencie ojedinelého priet'ahu zo strany okresného súdu, ako aj významom rozhodnutia vo veci pre s'ťažovateľa s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci a ustálená judikatúra ústavného súdu k povinnosti dodržiavania zákonných procesných lehôt pri rozhodovaní o návrhoch na nariadenie neodkladných opatrení v kontexte namietaného porušenia základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nesignalizujú nečinnosť okresného súdu a krajského súdu v takej intenzite, ktorá by ústavnému súdu dovolila po prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie vysloviť

sťažovateľom namietané porušenie základného práva zaručeného ústavou. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

27. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik priťahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľovi, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu